

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

KIMUTATÁS

az erdőbirtokosok által az 1910. év őszen eladásra bejelentett erdei fagyvakról.

Folyószám	A birtokos		Az eladható fagyvak		
	neve	lakása (vasuti állomás, utolsó posta)	mennyisége	eladási egységár	
				K	f
<i>I. Luczfenyő.</i>					
1.	Körmöczbánya város	Alsóstubnya v. állomás	112 kg	3	—
<i>II. Erdeifenyő.</i>					
2.	Gróf Károlyi Lajos uradalma	Stomfa	60 "	4	60
<i>III. Kocsányos tölgy.</i>					
3.	Csanádi káptalan	Temesságh	100 hl	—	— ¹⁾
4.	Makkosjányosi község	Beregszász v. állomás	50 "	3	—
5.	Nagyút	" " "	70 "	3	—
6.	Vári	" " "	60 "	3	—
7.	Tarpa	" " "	100 "	3	—
8.	Nagybereg	" " "	4000 "	3	—
9.	Beregnifalu	" " "	800 "	3	—
10.	Makarja	Munkács v. állomás	25 "	3	—
11.	Ramacsafalva	" " "	20 "	3	—
12.	Drágabártfalva	" " "	25 "	3	—
13.	Guti volt urbéresek községe	Beregszász v. állomás	120 "	3	—
14.	Gelencsi volt urbéresek	" " "	15 "	3	—
15.	Medenczei " "	" " "	20 "	3	—
16.	Gorondi " "	Gorond, Mezőterebes	70 "	3	—
17.	Izsnyétei " "	" " "	100 "	3	—
18.	Ledényi uradalom	Ledény, Hont várm.	15 "	8—10	— ²⁾
19.	Segesvár város	Segesvár v. állomás	20 "	10	—
<i>IV. Kocsánytalan tölgy.</i>					
20.	Kisida község	Kisida (Abauj-Torna)	10 "	9	—
21.	Segesvár város	Segesvár v. állomás	20 "	10	—
<i>V. Csértölgy.</i>					
22.	Lajos bajor hg. k. f. erdőhiv.	Sárvár	1500 "	10	— ³⁾
23.	M. k. közalapítványerdőgond.	Vágapátfalva	20 "	8	—
<i>VI. Amerikai dió.</i>					
24.	Kalocsai érseki uradalom	Kalocsa	10 "	7	— ⁴⁾
25.	Gr. Breuner urad. erdőhivatal	Zseliz	15 q	25—35	—
26.	Frígyes kir. herceg uradalma	Főherceglak, Dályok és Majsza	800 hl	7	— ⁵⁾
<i>VII. Amerikai kőris.</i>					
27.	Zenta város	Zenta	1000 kg	2	—
28.	Mohol község	Mohol	1000 "	2	50 ⁶⁾
29.	Magyarkanizsa város	Magyarkanizsa	2000 "	3	40 ⁶⁾
30.	Ujvidék sz. kir. város	Ujvidék	100 "	2	50 ⁶⁾

¹⁾ Ár nem közöltetett. — ²⁾ Kocsányos, kocsánytalan és csértölgy vegyes. — ³⁾ Sárvár, Káld és Pornóapáti községekben. — ⁴⁾ Vasutállomáson. Zsákok önköltségen. — ⁵⁾ Baranyavári vasuti állomásra szállítva. — ⁶⁾ Csomagolva vasuti állomáson.

KÜLÖNFÉLÉK.

A tölgylisztharmat végzetes pusztításáról kapunk hírt Horvátországból. Thurn-Taxis herczeg lekeniki uradalmában (Zágráb m.) a koros tölgytörzsek 200 *ha* területen kiszáradtak és a szomszédos községek területén állítólag több mint 1000 *ha*-on hasonló jelenség tapasztalható. Ez a kevés kalamitással járó lombfagyasztásban szinte páratlanul álló károsítás. Az elszáradt faállományokat ki kell használni, de azonfelül a kevésbé sérültek közül is számos kiszáradt törzset kell kivágni.

A károsítás mindenféle koru faállományokra kiterjed. A fiatal faállományok a gyökérig kiszáradtak, az idősebbeken a korona alsó részei itt-ott még zöldek, a törzs és a korona felső része ellenben teljesen elhalt. Az elhalt fa gyorsan bomlik, és oly külsőt nyer, mintha megfőtt volna. Az elhaló fában sok rovar telepszik meg.

Legtöbbet az erdő szélei szenvedtek, tiszta állományok többet, mint vegyesek.

A baj oka azonban nem kizáróan a lisztharmat, amely az eddigi tapasztalat szerint a teljesen kifejlődött leveleket, bár erősen károsítja, még sem pusztítja el. Minthogy a lisztharmat nagymértékben csak június hó közepén, a levelek kifejlődése után lép fel, rendes körülmények között csak a június végi másodhajtásokat ölheti meg, a többieket ellenben csak beteggé teszi. A növedékbeli veszteség így is nagy, de egész faállományok elhalását a lisztharmat egymagában mégsem okozhatja. Ha ez a fenn leirt esetben mégis megtörtént, úgy ez annak a körülménynek köszönhető, hogy a kérdéses erdőt az előző két évben a *Porthesia chrysorrhoea* és néhány társának hernyói rágták. A hernyók a múlt évben, június hó elején, teljesen megfosztották a tölgyeket lombjuktól. A tölgy ismert nagy visszaszerzőképessége következtében csakhamar új levelek képződtek, ezeket azonban rögtön ellepte és tönkre is tette a lisztharmat. Az előző évi hernyórágás által már elgyöngített törzsek a folyó évben a kétszeri lombvesztést el nem bírták, harmadszor már nem bírtak kihajtani. Megakadt a transzpiráció, nedvtorlódás állott be és a törzsek elhaltak. A katasztrófát tehát a hernyók és a lisztharmat együttműködése okozta.

Sodronyhuzal használata esemetekerti és erdőszítési munkáknál. Valószínűnek tartom, hogy a sodronyhuzal kitűzési és

kijelölési munkáknál már több erdőgazdaságban alkalmazásban áll; de azért úgy hiszem, nem végzek felesleges munkát, ha a szakemberek szélesebb körének figyelmét annak előnyeire felhivom.

A gyakorlatban általánosan tapasztaljuk, hogy a csemetekerti, ültetési stb. munkáknál alkalmazásban álló kenderből készült, ugynevezett ültető zsinórok gyorsan kopnak, szakadoznak s aránylag rövid idő alatt használhatatlanná válnak, azonkívül nedves időben, avagy nyirkos talajon (pedig a munkák legnagyobb része ilyen körülmények között végzendő) sok nedvességet vesznek fel, miáltal súlyuk megkétszereződik, tehát használatukhoz nagyobb erő kifejtés kivántatik, ami végeredményében nagyobb kiadásban nyer kifejezést.

Azonkívül a kenderzsinór beszerzési ára elég magas s annak állandó jókarbantartása jelentékeny összeget emészt fel.

Végre csak mellesleg említem fel azt a körülményt, hogy az állami erdőgazdaságokban a kenderzsinór rendszerint mint leltári tárgy szerepel s a romlás igazolása, a leiratás keresztülvitele, az újból beszerzettnek leltárba való felvétele sok alkalmatlanságot okoz a tisztviselőnek.

A fenti hátrányokat elkerülendő, módot kerestem a kenderzsinór pótlására s így jutottam el anélkül, hogy ezt másutt láttam volna, ezelőtt nyolcz évvel a sodronyhuzal használatához. Az első próba után a kenderzsinór használatát azonnal beszüntettem.

A kettő összehasonlításából a következőket találtam:

1. Sodronnyal 300 *m* hosszú, teljesen egyenes sorokat is lehet gyorsan és pontosan kijelölni, míg a kenderzsinórt már 100 méterre sem lehet eléggé kifeszíteni s egyáltalán nehezebb vele az elbánás s a sorok elhajlásokat mutatnak.

Megjegyzem, hogy a sorok egyenessége a kezelésem alatt állott 30 kat. holdas csemetekertben nemcsak szépészeti érzékből kifolyólag volt kívánatos, hanem főleg azért, mert a kiemelés a Török-féle fogatos ekével eszközöltetett, mely az egyenestől való eltérésnél nehezen volt vezethető s így a gyökereknek szabálytalan elvágásán kívül a csemeték letaposása által a lovak is jelentékeny kárt okoztak volna.

2. 100 *m* hosszú kenderzsinór sulya 2.4—2.5 *kg*, ára 12 K, míg ugyanolyan hosszú 1.6 *mm* vastag 16-os számú lágyított sodrony 1.6 *kg* nehéz és ára csak 75 fillér. A sodronynak beszer-

zési ára a kenderzsinóréval szemben tehát oly csekély, hogy általános használatbavétel esetén igen jelentékeny megtakarítás volna elérhető.

3. A kifeszített sodronyhuzal mentén a hornyokat Tomcsányi-féle, vagy más hasonló kis kapával gyorsan lehet készíteni, mert a munkásnak nem kell vigyáznia, hogy a sodronyt meg ne érintse, azt meg ne sértse, míg a kenderzsinór a legnagyobb elővigyázat mellett is megsérül.

4. A sodronyhuzal, ha a rozsdá ellen megóvjuk s különösen a czinkeztet sodrony igen sokáig eltart s ha esetleg el is szakad, drótfogóval ismét igen könnyen összeköthető.

Ezzel szemben a kenderzsinór nem elég tartós, könnyen megsérül, elszakad s összecsomózva már nem jól feszíthető.

5. Mint egyszerű anyagot, a sodronyt leltárba nem kell venni és minden falusi kereskedőnél kapható, míg a kenderzsinórt rendelés útján lehet beszerezni.

6. Ha a sodronyhuzal elszakadozott, vagy már erősen rozsdás, még mindig veszteség nélkül csemetecsomagolásra vagy más czélokra elhasználható, úgy hogy tulajdonképen a sodrony kijelölési czélokra teljesen költségmentesen is használható.

A sodrony gyakorlati használatánál a következőket javaslom:

1. Sodronyhuzalnak kijelölési czélokra igen jól használható a közönséges lágyított huzal is, a czinkeztet huzal azonban a rozsdának jobban ellenáll.

Kisebb, 100 *m*-ig terjedő távolságra a 14-es számú 1.4 *mm* vastag, nagyobb távolságra, 300 *m*-ig pedig a 16-os számú 1.6 *mm* vastag sodrony teljesen elegendő.

Használat után a sodrony a rozsdaképződés megakadályozása végett megtisztítandó és beolajozandó.

2. A csemetekertekben a sodrony, úgy ahogy a kereskedésből kikerül, minden jelzés nélkül használható a sorok kitűzéséhez, a főkövetelmény az, hogy lágyított legyen. A sorok egymástól való távolsága két egyenlő hosszú fapálczikával vagy mérőszalaggal jelölhető ki.

3. Erdősítéseknel ellenben a sodronyhuzalt a kívánt beosztások helyén élénkszinű olajfestékkel mázoljuk körül s ha az jól rászáradt, huzamosabb ideig eltart.

4. A huzal két vége, éppen úgy mint a kenderzsinóré, egy-egy hegyesvégü, 1 m hosszú erős karóra erősítendő használat alatt és megtisztogatása és beolajozása után lazán alulról fölfelé és felülről lefelé kerülékes alakban gombolyítandó fel mind a két karóra.

A sodrony rozsdá ellen eléggé megóvható úgy is, ha használat után tűz felett jól kiszáritjuk s száraz helyre teszszük.

Dercsényi Károly.

Erdőgazdaság és vizgazdaság Amerikában. Az a kalózpolitika, amely Amerika közéletében és gazdasági fejlődésében a nemzeti javak lelkiismeretlen elherdálását idézte elő, s melynek megdöbbentő tanulságai ma már mind érezhetőbbé válnak, végre fölrázta bűnös közönyéből a nemzetet s nagyszabású reformok útját törte meg, mely mindenekelőtt a statisztika segítségével igyekszik megállapítani az Egyesült-Államok vagyommérlegét s az eddigi gazdasági rendszer által okozott mérhetlen károkat s a statisztika adatai valóban megdöbbentők, az abban kifejezett számok tanulságokkal birnak reánk nézve is.

Csupán az erdőégek egy félszázad óta évente több mint 50 millió dollár kárt okoztak Amerikának. 1908-ban az Egyesült-Államok északi erdő részében pusztított tüzek 270,000.000 dollár értéket emésztettek föl.

Ma Amerika évi vágatása mintegy 20 milliárd köbláb. H. Stanley Bristol számítása szerint ennek fele forgács, fűrészpor és hulladék alakjában megy veszendőbe, mielőtt a fa piacra érne. Hogy az erdőállomány lépést tarthasson e rendkívüli veszteségekkel, legalább holdankénti harmincz köbláb növedékre volna szüksége, holott a természetes növedék kevesebb, mint holdanként tíz köbláb. Könnyű ebből kiszámítani azt a romlást, amelyben Amerika vakon rohan.

De tekintsük a dolgot más oldalról is. 1880 és 1890 között az Egyesült-Államok népessége 52%-kal szaporodott, ellenben a levágott fa mennyisége 94%-kal. Európában ma fejenként 60 lábat fogyasztanak, Amerikában ellenben majdnem 400-at, tehát annak hétszeresét.

De tudjuk, hogy a fa pusztulása egymagában még nem egyetlen és kizárólagos következménye az erdők irtásának. Másfelől ott

van a vízáradások által okozott rengeteg gazdasági kár. A víz folyását és tömegét az erdő forrásai szabályozzák. Pusztítsuk ki a fákat s az eredmény kormányozhatatlan folyamrendszer lesz duló vízáradásokkal az esős évszakban, az aszály idején pedig kiszáradt vagy sekély vízi mederrel. Nemcsak az élet- és vagyonszükség szaporodik óriási arányokban ennek folytán, hanem minden áradat a völgyek termőhumuszát is magával sodorja s a folyam iszapfenekébe temeti vagy a tengerbe hordva, veszedelmes torlaszokat képez ott. De ez még csak az érem egyik oldala, melynek jelentősége messze eltörpül a jövő egy óriási fontosságú problémájával, a vizerő kihasználásával szemben. Ameddig kőszén még elegendő mértékben áll rendelkezésünkre, addig a vizerő szüksége nem oly érezhető. De mi lesz akkor, ha a kőszén is kifogy, erdőink is elpusztulnak, a folyammedreink is kiszáradnak? Hogy ennek lehetősége a legkomolyabban fennáll és fenyeget, Amerikában senki előtt sem lehet ma kétséges. Amerikában a szénbányászat veszteségét a nem helyesen űzött bányakihasználás folytán 40—70%-ra becsülik, amely veszteség nagyobb része a leggazdagabb erek mohó kizsákmányolása s a szegényebb erek parlagon hagyása folytán áll elő. Sőt Carnegie még sötétebben látja a helyzetet, mert szerinte csupán 1896 és 1906 között több mint három milliárd tonna kőszén fecsérletetett így el. Amerikai módszernek hívják ugyan a kimunkált tárnáknak vízzel kevert salakkal, porondal stb. való megtöltését, hogy aztán később, ha ez a tömeg megkeményedik, a munkások visszamehessenek az elhagyott helyekre s kidolgozhassák az otthagyt szénrétegeket. Ezt az amerikai találmányt azonban, melyet Németországban szélteben alkalmaznak, ép az Egyesült-Államokban nem követik, úgy hogy 7 milliárd 500 millió tonna évi kőszéntermelés mellett Carnegie 9 milliárd tonnára becsüli azt szénmennyiséget, mely a tárnákban visszamaradt, amelyet ma már csak rendkívüli költséggel és veszélylyel lehetne kibányászni, úgy hogy mindez teljes valószínűséget szolgáltat az Egyesült Észak-amerikai Államok geológiai főfelügyelője, Cochrane ama föltevésének, hogy Amerika szénkészlete nem tart már egy századig.

De ha a kőszén kimerülése már a közeljövőben fenyeget, ha Franciaország máris nagy mélységekben kénytelen kutatni érte, Anglia pedig a tenger alatt keresi, akkor rá kell mielőbb térnünk

a vízierő kihasználására áramfejlesztési célokra s ezen a téren ismét az erdőgazdaság van hivatva fontos feladatokra. Ezért látjuk, hogy Amerikában Pinchot erdészeti főfelügyelő áll annak az érellyes akciónak az élén, mely határt akar szabni a vízművek monopoliumszerű és könnyelmű adományozásainak magánosok és hatalmas tőketársulások részére. Az az impozáns mozgalom, amely az Egyesült-Államok erdészeti hivatalából indult ki ebben az irányban, s melynek éle egyenesen a jelenlegi kormány ellen irányul, megérdemli, hogy közelebbi megvilágítást nyerjen módjaiban és eszközeiben, mert a reális erdőgazdasági politika egy új etappéját jelenti.

Amerika erdészeti hivatala, melynek élén 1909-ig Grifford Pinchot állt, szoros összeköttetést tartott fenn a „General Land Office“-szal is, melynek vezetője, Richard Achilles Ballinger, Taft elnöksége alatt belügyminiszter lett. Rooseveltnagy terveit, melyek Amerika természeti kincseinek védelmére irányultak, senki sem támogatta odaadóbban, mint Pinchot, Ballingernek kormányra jutása azonban ezt a nagyszabású programot egyidőre visszavetette a megvalósulás útján, a közérdek fölött mindinkább a magánérdekek kezdtek újra érvényesülni az Egyesült-Államok politikájában s a Ballingerrel nyílt összeütközésbe jutott Pinchot egyáltalán nem tett lakatot a szájára s a spokanei, a denveri és seattlei erdészeti és vízügyi kongresszusokon éles szavakban kelt ki a Ballinger által képviselt Taft-kormány politikája ellen, mely semmivé tette a Rooseveltnagy akciójához fűzött legszebb reményeket.

Nyíltan leleplezte Pinchot különösen az Amerika folyamai és vizesései kihasználására alakult nagy monopolisztikus vállalatoknak üzelmeit, melyek lehetetlenné teszik minden időkre, hogy Amerika a jövőben olcsó ipari motorerőhöz jusson. Bizonyos az, hogy a vízierő-koncesszióknak magánosok részére történő adományozásai egy minden eddiginél hatalmasabb tröszt keletkezésére nyújtanak lehetőséget, mely monopoliumával kizsákmányolva a konjunkturákat, az Egyesült-Államok egész gazdasági életét végzetes rázkódással fenyegetheti. Ez a megfontolás birta rá Rooseveltnagy, hogy annak idején megtagadja hozzájárulását oly állami területek elidegenítéséhez, a magánosok kezére való átjártásához, amelyek vízierőüzemhez való berendezésre alkalmas vízfolyásokkal birnak. Roose-

veltnek ezt az intézkedését azonban Ballinger megghiusította az alatt az ürügy alatt, hogy az törvénytelen. Az emiatt támadt viszály mind élesebb és okosabb alakban veti fel most Amerika közéletében a természetes vizek kisajátításának problémáját, melynél mig egyfelől az erdészeti hatóságok az állami erdőterületek „Dominium emanens“ jellegére való hivatkozással igyekeznek a közös szempontját megóvni, másfelől az összeütközések egész sorára van még kilátás a földművelésügyi kormány erdészeti hatóságának erdőpolitikája és a belügyi kormány Ballinger által képviselt politikája közt, melynek következtében a jeles Grifford Pinchot máris elhagyta hivatalát.

V. S.

Tiszafa a Délkeleti Határkarpátokban. A tiszafa (*Taxus baccata*) előfordulásáról két adatom van. A kezelésem alatt álló retyezáthegységi negyvenezerholdas havasterületen most a „Boresku“ erdőrészen mintegy 1500 m tengerszin fölötti magasságban elegyetlen luczfenyőerdőben a favágók találtak egy példányt, melyet, sajnos, ki is vágtek. Kora, amennyiben hozzávetőleg megállapítható volt, 120 esztendő, egész magassága alig volt több két méternél, a leguruló hólavínak törzsét erősen megsértették, ezért részben korhadásos volt.

Ugyancsak a petrillai „Sterminosu“ uradalmi erdőrészen van egy példány tiszafa, melyet a pásztorok évenként felkeresnek, hogy ágaitól megfoszszák. Erős reprodukáló képessége folytán a tő évenként kihajt.

Egyéb adatról a tiszafa előfordulásáról a Délkeleti Határkarpátokban nincs tudomásunk.

Barthos Gyula.

Halálozás. *Schlachta* László m. k. főerdőmérnök, Máramaros megye törvényhatósági bizottsági tagja, az Országos Erdészeti Egyesület alapító tagja, mult hó-17 Budapesten hirtelen elhunyt. A jeles tisztviselő régebben Selmeczbányán az erdőhasználati tanszék asszisztense volt s jelenleg mint főnökhelyettes szolgált a bustyaházi m. k. erdőhivatalnál. Utközben történt váratlan elhunyt általános részvételt keltett.

Kass Ede ny. m. k. erdészeti számvivő, az Országos Erdészeti Egyesület alapító tagja, mult hó 4-én Modorban, életének 75. évében elhunyt.

Béke hamvaikra!

Az Erdészeti Zsebnaptár 1911. évi XXX. évfolyama megjelent. Kapható az Országos Erdészeti Egyesületnél (Budapest, V., Alkotmány-utca 6. sz.). Ára az egyesület tagjainak 2 K, másoknak 3 K. Vidékre 2 K 45 f, illetőleg 3 K 45 f előzetes beküldése ellenében bérmentve szállítatik. Az utánvételes szállítás nagy portóköltéssel jár.

Ő felsége arcképe, amelyet az Országos Erdészeti Egyesület a közgyűlési termében lévő Stettka-féle olajfestmény reprodukciójaként árusított, második kiadásában is teljesen elfogyott. Ujabb kiadás rendezése nincsen tervbe véve.

A Köztelek Olesó Könyvtára című népszerű gazdasági irodalmi vállalat, amely az Országos Magyar Gazdasági Egyesület kiadványaként Buday Barna szerkesztésében és a Pátria irodalmi vállalat bizományában jelenik meg, ujabban ismét több jeles kis szakmunkával gazdagította népszerű gazdasági szakirodalmunkat. Minden további ajánlás helyett ide iktatjuk azok czimeit:

Kerpely Kálmán: A műtrágyák helyes alkalmazása. (Ára 50 f.)

Dorner Béla: Sertésenyésztés. (Ára 50 f.)

Ifj. Sporzon Pál: A kisgazda mezőgazdasági gépei. (Ára 1 K.)

Roesler Károly: Kapásnövények termesztése. (Ára 50 f.)

Cselkó István: Fejőstehenek okszerű takarmányozása és borjufelnevelés. (Ára 50 f.)

Magyar Földműves Naptára 1911. (Ára 50 f.)

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdőtszti létszámukban beálló változásokról bennünket levelező-lapon értesíteni sziveskedjenek.)

A branyicskai és marosillyei uradalom erdészeti és mezőgazdasági teendőinek vezetésével megbízott *Csató Pál* főerdész báró Jósika Sámuel főerdőmérnöké léptette elő.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Bekény Aladár* m. kir. erdőtanácsost Zsarnóczárról Ungvárra helyezte át s megbizta az ungvári főerdőhivatal vezetésével.

*

A magyar királyi földmivelésügyi miniszter *Somkerei* Gusztáv m. kir. erdőtanácsost sok éven át teljesített hű és hasznos szolgálatainak elismerése mellett állandó nyugalomba helyezte.

*

A magyar királyi földmivelésügyi miniszter *Precup* Győző magyar királyi segéderdőmérnök állásáról történt lemondását elfogadta.

